

TUNUS'A

İHRACATIMIZ 1 MİLYAR DOLARA DAYANDI

Tunus, Türkiye'nin ihracatında özellikle tekstil hammaddesi ve makineleri, hububat, çeşitli demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi, elektrikli makineler ve inşaat malzemeleri için potansiyel bir pazar. Ülke olarak iç pazar küçük gibi görülen Tunus'un AB ile Ortaklık Anlaşması'nın bulunması, bu pazara sanayi ürünlerinin gümrüksüz girme fırsatını sunuyor. Ayrıca Kuzey Afrika açısından da Tunus önemli bir kapı...

Resmi adı: Tunus Cumhuriyeti

Yönetim şekli: Cumhuriyet

Yüzölçümü: 162,155 km²

Okuma yazma oranı: Yüzde 74.3

İklimi: Kuzeyde Akdeniz iklimi,
güneyde çöl iklimi

Resmi Dili: Arapça

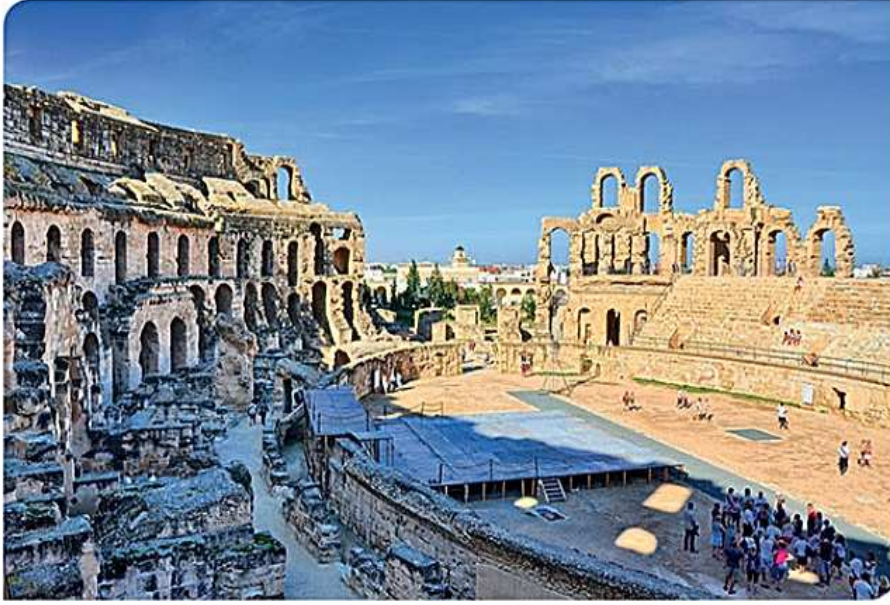
Nüfus: 11.3 milyon (2015, IMF)

Başlıca şehirler: Tunis (Başkent), Sifaks,

Sousse, Gabes, Kairouan, Bizerte

Para birimi: TND

(Kur) 1 ABD \$ = 1.64 Tunus Dinarı (ortalama kur)

Kuzey Afrika'da Avrupa Birliği ile sıkı ilişkileri olan ülkelerden biri olan Tunus, Türkiye'nin de önemli bir ticari partneri... Özellikle gıda ve tarım ürünleri alanındaki ithalatıyla öne çıkan Tunus'a Türkiye'nin 1 milyar dolara dayanan ihracatı ve bunun yanında 150-200 milyon doları bulduğu tahmin edilen bavul ticareti bu ülkeyi göz ardı edilemeyeceklerden biri haline getiriyor.

Tunus ekonomisinin genel yapısı incelendiğinde, ülkenin bağımsızlığını kazandığı 1956 yılından 1970'li yıllara kadar devletin ekonomik yaşama önemli ölçüde müdahale ettiği görülmüyor. Tunus, turizm başta olmak üzere, hizmet sektörü, tarım, tekstil ve konfeksiyon, hafif sanayiler, petrol ile fosfat üretimine dayanan ve bu alanda gelişme yolunda olan bir ekonomiye sahiptir. Ülkenin kalkınmaya dönük yatırımlarında gerek Batılı devletlerin (1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren

Avrupa Birliği), gerekse uluslararası kuruluşların sağladığı mali destekler önemli yer tutuyor.

Tunus ekonomisi dünya genelinde meydana gelen çeşitli ekonomik çalkantılara rağmen nispeten olumlu görüntü sergilemeye devam ediyor. Tunus hükümeti, ekonomiye ilişkin müdahalelerini sosyal istikrar, ücretler ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek şekilde uygulamaya büyük gayret sarf ediyor. Tunus bu açıdan dünya geneline göre global krizden en az etkilenen ülkelerden biri olmayı başardı.

Zeytinyağı en önemli ihracat kalemi

Tunus'ta gıda ürünleri ithalata önemli bir yer tutmakla birlikte, başta zeytinyağı olmak üzere bu alanda önemli bir ihracatçıdır. Dünya fosfat üretiminde ilk sıraları alan Tunus, fosfatı işleyerek fosforik asit ve gübreye dönüştürüyor. Ülkede petrol ve gaz da

Tunus'un Ekonomisi

GSYİH: 48.6 milyar dolar

Reel Ekonomik Büyüme: %2.7

Enflasyon Oranı: %4.7

Kişi Başı Millî Gelir: 4.420 dolar

İşgücü: 3.9 milyon

İşsizlik Oranı: %15.4

Kaynak: TÜİK

üretmesine rağmen bu ürünlerle birlikte fosfat ihracatı bugünlerde önemini yitiriyor. İmalat sektöründe ise tekstil, gıda işleme, elektrikli ürünler öne kazanırken, ihracatta da tekstil ile deri ürünleri en önemli kalemler arasında yer alıyor.

Tekstil, makine ve elektrikli ürünler, otomotiv parçaları, eczacılık ürünleri, gıda, bilişim, ayakkabı ve deri teknolojilerine yapılacak yatırımlar açısından rekabet avantajına sahip olduklarını duyuran Tunus hükümeti, iç pazarın küçük olmasına rağmen AB, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi büyük pazarlara giriş fırsatı sunduğuna dikkat çekiyor. Ülkenin AB ile Ortaklık Anlaşması, özellikle Avrupa pazarına girişte sanayi ürünlerinde gümrüksüz giriş imkanı sağlamasıyla önem arz ediyor.

Tarım ve balıkçılıkta GSYİH'daki payını son dönemlerde yüzde 9'a yükselten Tunus, özellikle gıda işleme alanındaki faaliyetleriyle ihracat gelirlerindeki payını da bu sektörde yüzde 10 seviyesine ulaştırdı. Toplam işgücünün yaklaşık yüzde 16'sı bu sektörde istihdam edilirken, hükümet yerli üreticileri koruyabilmek için AB dışı ülkelerden gelen ürünlere belirgin ticari engeller uyguluyor. Bu alanda özellikle sermaye mali olmayan ithalata tarife dışı engeller öne çıkıyor.

Tunus'ta 2018 yılına kadar GSYİH'daki artışın yılda yüzde 4'ün üzerinde olacağı tahmin edilirken, bu dönemde, sanayi üretiminin yılda ortalama yüzde 4,2, tarım üretiminin ise yüzde 2,6 oranında büyümesi bekleniyor. Aynı dönemde enflasyonun yılda ortalama yüzde 4,6 oranında artacağı tahmin ediliyor.

İthalatında tüketim mallarının payı yüksek

Tunus, 2015 yılında 6,1 milyar dolar dış ticaret açığı verirken, 2016 yılında bu açık 3,6 milyar dolar düzeyine indi. Tunus'un ihracat yapısını da yansıtan, dış satışlarında kablo, hazır giyim, ham petrol, elektrik tesisat malzemeleri, zeytinyağı, taşıt araçları aksam ve parçaları, TV alıcıları, ayakkabı, spor giyim, hava taşıtlarının aksam ve parçaları önemli bir yer tutuyor. Tunus'un ithalatında ise tüketim mallarının payı yaklaşık yüzde 30 gibi yüksek bir oran tutarken de bu durum endüstri açısından ülkenin kendine yeterli olmadığını gösteriyor. Ham-

madde ve yarı mamuller ithalatında başta pamuk ve kumaş olmak üzere, tekstil hammaddeleri, endüstri alet ve makineleri, mineral yakıtlar gibi enerji hammaddeleri, oto yan sanayi, plastik maddeleri ve türevleri, hububat ve demir çelik gibi ürünler öne çıkıyor. Tunus'a tekstil hammaddesi (iplik ve kumaş) ve tekstil makineleri-

ri, hububat, tütün ve mamulleri, çeşitli demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, büro makineleri ve haberleşme cihazları, elektriksiz makineler, ulaşım araçları, elektrikli makineler ve cihazlar ile inşaat malzemelerinin ise Tunus'a ihracat edilebilecek potansiyel ürünler olduğu düşünülmüyor.

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA İHRACAT (1.000 ABD DOLAR)

Sıra	Ülkeler	2014	2015	2016*	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İHRACAT	16.662.456	14.205.928	13.216.300	100.0
1	Fransa	5.354.854	4.418.184	4.608.722	34,9
2	İtalya	2.927.019	2.549.856	2.482.433	18,8
3	Almanya	2.155.214	1.832.882	1.800.935	13,6
4	İspanya	538.372	675.076	468.551	3,5
5	ABD	537.724	563.432	403.171	3,1
6	Bekçika	396.832	311.674	322.295	2,4
7	Türkiye	196.697	144.077	214.382	1,6
8	Polonya	192.316	207.124	203.454	1,5
9	Fas	205.438	189.409	191.995	1,5
10	İngiltere	491.057	221.141	187.071	1,4
11	Hollanda	373.002	198.159	182.199	1,4
12	İsviçre	166.648	148.863	168.287	1,3
13	Hindistan	184.230	115.002	152.011	1,2
14	Çek Cum.	145.624	144.571	145.815	1,1
15	Çin	210.367	184.519	138.711	1

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA İTHALAT (1.000 ABD DOLAR)

Sıra	Ülkeler	2014	2015	2016*	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İTHALAT	23.391.975	18.639.666	16.796.284	100.0
1	Fransa	4.454.019	3.982.277	3.582.061	21,3
2	İtalya	4.368.467	3.365.860	3.236.196	19,3
3	Almanya	1.764.659	1.527.965	1.569.142	9,3
4	Çin	1.235.774	1.240.208	1.306.518	7,8
5	Türkiye	915.041	819.094	910.720	5,4
6	İspanya	1.210.292	814.741	851.887	5,1
7	ABD	831.402	602.412	524.237	3,1
8	Bekçika	438.162	362.954	388.197	2,3
9	Rusya	400.848	273.269	355.192	2,1
10	Hollanda	337.119	290.096	307.344	1,8
11	İngiltere	264.251	213.071	248.310	1,5
12	Hindistan	268.313	213.840	248.268	1,5
13	S. Arabistan	269.991	247.039	201.351	1,2
14	Portekiz	170.181	155.851	200.089	1,2
15	Hong Kong	126.943	156.394	198.483	1,2

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelere alınan veriler) Kaynak: ITC Trade Map

AB ile Ortaklık Anlaşması İmzalayan İlk Arap Ülkesi

Tunus, dış ticaretinin ağırlıklı bölümünü AB ülkeleriyle gerçekleştiriyor. En yoğun ticari ve ekonomik ilişkilere sahip olduğu AB ülkeleri Fransa, İtalya ve Almanya'dır. 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren Tunus ile AB arasında serbest ticaret alanı oluşturuldu. Tarifelerin indirimi sanayi sektörüne yönelik ve tarım ile işlenmiş tarım ürünleri bu kapsamda yer almıyor. Tunus'un Serbest Ticaret Anlaşması yaptığı ülkeler; Türkiye, AB, EFTA, Libya, Agadir (Mısır, Fas ve Ürdün), Moritanya'dır. Bu bağlamda Tunus, Arap dünyasında AB ile Ortaklık Anlaşması imzalayan ilk ülke olma özelliğine sahip.

2016'da Tunus'tan İthalatımız 214 milyon dolar oldu

Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişki incelendiğinde, ülkemiz lehine bakiye verdiği görülüyor. 2000 yılında ikili ticarete Türkiye lehine dış ticaret fazlası 97 milyon dolar iken, 2016 yılında dış ticaret fazlası altı katın üzerinde artarak 696 milyon dolara ulaşması dikkat çekiyor.

Tunus'a zeytinyağı işleme, unlu mamuller işleme tesisi makine ve ekipmanları uygun fiyat nedeniyle ihraç edilirken, ayrıca bu ülkenin dış ticaret politikasının genel yaklaşımına uyum-

TÜRKİYE İLE TİCARET Genel Durum

Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişkiyi geçmiş yıllar boyunca incelediğimizde, ticaretin ülkemiz lehine bakiye verdiği görülüyor. 2000 yılında ikili ticarete Türkiye lehine dış ticaret fazlası 97 milyon dolar iken, 2016 yılında dış ticaret fazlası 6 katın üzerinde artarak 696 milyon dolara ulaştı.

Kuzey Afrika'da yer alan Tunus, doğusu ve kuzeyinde Akdeniz, güney doğusunda Libya, batı ve güney batısında Cezayir ile komşu... Tunus'un kuzey bölgelerinde ve kıyı boyunca Akdeniz iklimi, iç kesimlerde ve güney bölgelerde yarı kurak çöl iklimi hakim... Ülke nüfusunun yüzde 98,2'sini Araplar, yüzde 1,2'sini genelde Tunus'un güney bölgesinde yaşayan Berberler, kalanını ise Fransızlar ve İtalyanlar oluşturuyor. Nüfusun yüzde 80'inin orta sınıfta yer aldığı kabul edilen Tunus'ta, halkın yüzde 4'ü asgari hayat standartlarının altında yaşıyor. Tunus nüfusunun yüzde 64'ü ise kentlerde yaşıyor. Resmi rakamlara göre yüzde 18,3 olan işsizlik, ülkenin kronikleşen temel ekonomik sorununu oluşturuyor. İş gücünün yüzde 49'u hizmet, yüzde 17,9'u tarım ve yüzde 33,1'i sanayide istihdam ediliyor.

lu olmasıyla da tekstil hammaddeleri iplik ve kumaş, tekstil makineleri, hububat, tütün ve mamulleri, demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, boro makineleri ile haberleşme cihazları, elektrikli ve elektriksiz makineler, ulaşım araçları ürünlerinin satışı da gerçekleştiriliyor.

Türkiye'nin 2016 yılında Tunus'a ihracatı bir önceki yıla göre artarak 910 milyon dolara ulaştı. Önemli ihraç ürünleri arasında pamuklu kumaşlar, demir veya alaşım çelikten yapılmış mamuller, petrol yağları, kağıt, karton, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, örme kumaş, eşya ve insan taşımasına mahsus motorlu taşıtlar, otomobiller, demir/çelikten yapılmış mamuller ve profiller öne çıkıyor.

Türkiye'nin Tunus'a ihracatı kayıtlı rakamlarla da sınırlı değildir. Buna paralel olarak yılda 50 bini aşkın Tunus vatandaşının alışveriş ve/veya bavul ticareti amacıyla ülkemize geldiği ve bu kapsamda yılda 150-200 milyon dolarlık alışveriş yaptığı tahmin ediliyor. Mevcut koşullarda "bavul ticaretinin" önümüzdeki dönemde belirgin biçimde azalması beklenmemekle birlikte, AB mevzuatına uyum sürecindeki yükümlülüklerimiz çerçevesinde taraflardan Tunus vatandaşlarına vize zorunluluğu getirilmesi halinde, bu ticaretin olumsuz yönde etkilenmesi mümkün olabilecektir.

Tunus'un önemli ihraç ürünlerinden fosfat türevleri ise karşılıklı olarak üstünlüğe sahip olarak öne çıkıyor ve

Türkiye - Tunus Dış Ticaret Değerleri (Milyon ABD Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2000	162.271	64.842	227.113	97.429
2001	140.592	72.935	213.527	67.657
2002	121.141	71.800	192.941	49.341
2003	220.015	98.139	318.154	121.876
2004	256.162	100.409	356.571	155.753
2005	294.785	117.372	412.158	177.413
2006	324.893	150.094	474.987	174.799
2007	530.277	229.788	760.065	300.489
2008	778.098	365.381	1.143.480	412.717
2009	647.082	234.980	882.062	412.102
2010	713.631	280.720	994.351	432.911
2011	802.791	249.789	1.052.580	553.001
2012	796.738	195.624	992.362	601.114
2013	892.157	289.268	1.181.425	602.889
2014	915.092	196.697	1.111.789	718.394
2015	819.061	144.077	963.138	674.984
2016	910.720	214.382	1.125.102	696.338

Kaynak: TÜİK

bu ürünlerin tarım ile kimya sektörüne ucuz hammadde sağlaması açısından önem taşıdığı biliniyor. 2016 yılında Tunus'tan yapılan ithalat ise bir önceki yıla nazaran artarak 214 milyon dolara ulaştı. 2016 yılında Tunus'tan ithal edi-

len başlıca ürünler ise azot, fosfor, fosforik asitler, TV alıcıları, ayakkabılar, pamuklu kumaşlar, elektrik panoları, hurma ve kablolarıdır.

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı